

نامه به سردبیر

آموزش مجازی، تجربه‌ای نوین و چالش برانگیز: پاندمی کرونا در محروم‌ترین استان کشور

حمیده محجوب^۱، مصطفی پیوند^{۲*}

جهانی بودن یادگیری الکترونیک به دلیل استفاده در بستر اینترنت، به روز رسانی اطلاعات با سرعت بالا و در دسترس بودن آموزش الکترونیکی به طور ۲۴ ساعته می‌باشد، اما در کنار این مزایا، محدودیت‌هایی از جمله هزینه بالای راه-اندازی و استفاده از تجهیزات رایانه‌ای، بالا بودن هزینه بکارگیری خطوط تلفن، عدم دسترسی همه به رایانه، خدمات جانبی آن و عدم آشنایی مدرسان به قوانین کپی رایت می‌توان نام برد (۴).

در کنار همه مزایا و معایب کلی، استان سیستان و بلوچستان به عنوان پهناورترین و محروم‌ترین استان کشور، چالش‌هایی در این زمینه دارد که بیشتر از سایر نقاط کشور، با آن درگیر می‌باشد، نبود زیر ساخت‌های مناسب برای دسترسی اکثریت فراگیران به اینترنت و عدم پوشش شبکه و پهنای باند اینترنت مناسب، به علت وسعت زیاد استان به خصوص در مناطق روستایی و مرزی، ایجاد محدودیت از طرف والدین نسبت به میزان استفاده از فضای مجازی توسط فرزندان‌شان به دلیل نبود سواد رسانه‌ای و فرهنگ استفاده از آن، در برخی مواقع وصل شدن به اپراتورهای

در اواخر سال ۲۰۱۹ در شهر ووهان چین یک بیماری حاد تنفسی، ناشی از ویروسی جدید به نام SARS-CoV-2 شایع شد. با توجه به قدرت سرایت بالا، خطرات و کشندگی این ویروس و عدم کشف واکسن و درمان مطمئن و موثر برای این بیماری تاکنون، بهترین راه برای مبارزه با این بیماری کنترل بیماری و جلوگیری از ابتلای موارد جدید و یا به عبارتی قطع زنجیره انتقال بیماری می‌باشد. کاهش مقدار زمانی که افراد در محیط‌های شلوغ صرف می‌کنند، می‌تواند در کاهش انتقال COVID-19 در جامعه مؤثر باشد. مطابق توصیه WHO، برای دستیابی به این هدف، بهترین کار قرنطینه سریع و فوری می‌باشد (۱،۲). به دنبال ایجاد قرنطینه، فعالیت‌های آموزشی و کلاس‌ها نیز، در دانشگاه‌ها به طور مجازی ادامه یافت (۳).

در واقع، آموزش آنلاین و کلاس مجازی که تا حال حاضر در دانشگاه‌های ایران مورد توجه قرار نگرفته بود، اکنون در نقطه توجه همگان قرار گرفته است. آموزش مجازی همانند سایر انواع آموزش‌ها دارای مزایا و معایبی می‌باشد. از جمله این مزایا، کاهش رفت و آمد، توجه به نیاز مخاطبین، سهولت دسترسی به منابع مختلف، امکان ضبط فعالیت‌ها،

۱ - دانشجوی کارشناسی ارشد آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، مرکز مطالعات و توسعه آموزش، تهران، ایران

۲ - کارشناس ارشد اپیدمیولوژی، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان، مرکز تحقیقات ارتقاء سلامت، زاهدان، ایران

* (نویسنده مسئول): تلفن: ۰۹۱۵۹۴۱۲۹۶۵ پست الکترونیکی: mp.peyvand@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۲۶

تاریخ بازبینی: ۱۳۹۹/۱۲/۲۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۰/۰۹

درواقع، اگرچه بیماری کرونا لطمات بسیار جبران‌ناپذیری در تمام ابعاد بر جامعه جهانی وارد کرده و ایران هم به هیچ وجه از این قاعده مستثنا نیست اما در حوزه آموزش مجازی فرصت مهمی برای نظام آموزشی ما فراهم آورده است (۶).
کرونا به نظام آموزشی ما یادآوری کرد با استفاده از آموزش مجازی می‌توان در بسیاری از هزینه‌ها صرفه‌جویی کرد، همکاری و تعاون را در مسائل آموزش و پرورش افزایش داد و از همه مهم‌تر، آموزش مجازی اگر درست برنامه‌ریزی و اجرا شود، فرصت خوبی را برای یادگیری بدون واژه فراگیران فراهم می‌آورد (۷).

در پایان می‌توان گفت تاکید بر استفاده از آموزش‌های الکترونیکی حتی بعد از بحران کرونا به عنوان مکمل آموزش‌های حضوری، مدیریت دفاع از پایان‌نامه‌ها به صورت مجازی، لزوم تقویت زیرساخت‌های آموزش‌های مجازی، لزوم افزایش پهنای باند و افزایش سرعت اینترنت در دانشگاه‌ها، برگزاری جلسات مستمر با دانشجویان، برگزاری جلسات اداری دانشگاه‌ها به صورت مجازی، در دسترس بودن سیستم‌های سخت‌افزاری برای همه دانشجویان، آماده‌سازی روحی و روانی دانشجویان و والدین آنها برای حضور مجدد در کلاس‌ها (بعد از مه‌ار کرونا)، لزوم تقویت دولت الکترونیک، رایگان بودن و یا تخفیف اینترنت در مراکز آموزش عالی، کمک به شرکت‌های دانش بنیان، ایجاد انگیزه و توانمندسازی اساتید و دانشجویان در استفاده از آموزش‌های الکترونیکی، لزوم ایجاد وحدت رویه در دانشگاه‌های هر استان به خصوص استان‌های محروم کشور، بررسی چالش‌ها و مزایای آموزش الکترونیک و اصلاح آیین‌نامه‌ها در خصوص اعمال آموزش‌های مجازی از جمله مواردی است که باید مورد توجه مسئولین و سیاستگذاران قرار گیرد.

کشور همسایه و تهدید حریم خصوصی هم از محدودیت‌های اساسی و ویژه آموزش از راه دور در این استان محروم می‌باشد.

هم چنین، در دانشگاه علوم پزشکی زاهدان عدم نظارت بر ارزشیابی دانشجو در زمان امتحان، آماده نبودن زیر-ساخت قوی جهت پاسخ‌گویی به حجم زیاد آموزش مجازی در ابتدای همه‌گیری کرونا، عدم آشنایی و تمایل اساتید در ابتدای راه، نبود بازخورد مناسب از طرف دانشجو، رایگان نبودن استفاده از اینترنت و قطعی مکرر اینترنت در زمان آموزش و عدم توانایی برگزاری آموزش مجازی برای برخی دروس عملی و بیمارستانی از چالش‌های این آموزش بود.
برای برطرف کردن چالش‌های آموزش مجازی سرمایه-گذاری در آموزش منابع انسانی و آموزش نیروی انسانی ماهر، مسئله مهمی در توسعه آموزش الکترونیکی است، استفاده از استادان خیره جهت آموزش و آشنایی کارکنان، دانشجویان و استادان جهت بهره‌گیری از این نظام آموزشی می‌تواند رابطه کاربر و سیستم را نزدیکتر نماید و کارایی این شیوه آموزش را ارتقا بخشد (۵).

در این میان دانشگاه علوم پزشکی زاهدان نیز روش‌های متنوعی را به صورت همزمان برای سرعت بخشیدن و ارائه متنوع خدمات در پیش گرفته است، که اهم آن شامل ارائه دروس الکترونیکی مهیا شده قبلی و قرار دادن آن در اختیار سایر دانشجویان دوره‌های حضوری، برگزاری کلاس‌های زنده از راه دور (برخط)، ضبط آموزش‌ها و کلاس‌ها توسط استادان و در اختیار گذاشتن آن خارج از وقت و بدون محدودیت زمانی برای دانشجویان (برون خط) و معرفی راه‌های تعامل استاد و دانشجو، برگزاری آزمون‌های آنلاین استاندارد و محدودیت زمانی برای هر سوال می‌باشد.

Reference

1. Pezeshki M Z, Shojaefar E. *The necessity of urgent low-cost epidemiological studies with short duration about the role of BCG vaccine in preventing and controlling of COVID-19 in Iran*. Payesh 2020; 19(2): 139-144.
2. World Health Organization. *Coronavirus disease (COVID-2019) situation report-11*. 2020. <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/situation-reports>.
3. Amlashi FI, Gilani N, Besharat S. *Does Local or National Quarantine May Save More Lives in Iran during COVID-19 Epidemic?* Iranian Journal of Public Health 2020; 28(49): 125-6.
4. Shahbeigi F, Nazari S. *Virtual education: Benefits and limitations*. Journal of Medical Education and Development 2012; 6(1): 47-54.
5. Jafari H, Keshmiri F, Darreh Shiri S, et al. *Explaining the Views and Experiences of E-teacher and E-learners about Virtual Education in Yazd Shahid Sadoughi University of Medical Sciences*. Journal of Medical Education and Development 2020; 15(2): 116-128.
6. Acharya KP. *Resource poor countries ought to focus on early detection and containment of novel corona virus at the point of entry*. Clinical Epidemiology and Global Health 2020.
7. Doshmangir L, Mahbub Ahari A, Qolipour K, et al. *East Asia's Strategies for Effective Response to COVID-19: Lessons Learned for Iran*. Management Strategies in Health System 2020; 4(4): 370-373.